

STATSMINISTERENS TALE VED DEN ISLANDSKE STATSMINISTERS
MIDDAG 28. AUGUST 1976 I REYKJAVIK

Herr Statsminister, fru Finnsdóttir, Gode venner.

På vegne av min hustru og meg selv, og de andre norske gjestene, vil jeg framsi en hjertelig takk for innbydelsen til Island. Den varme og vennlige mottakelsen dere har gitt oss, har gledet oss sterkt.

Jeg er glad for at mitt første offisielle besøk i utlandet som Norges statsminister går til Island. For nordmenn er Island egentlig ikke utlandet. Dette er et land hvor vi

- 2 -

føler at vi er hjemme, at vi er hos et gammelt frendefolk som står oss meget nær.

Dette er ikke bare fordi vi deltar på samme siden i mange former for internasjonalt samarbeid, eller fordi vi deler syn på viktige internasjonale spørsmål. Det er også fordi vi har de sterke bånd mellom Island og Norge som er knyttet av vår gamle felles historie og vår felles kulturbakgrunn.

I Håvamål heter det:

"Omveier finns det til utrygg venn,

om midt i bygdi han bur.

Men beinvegar gjeng til den gode venen,

om han er langt av lei."

Jeg har en sterk følelse av at jeg nå er på beinvegen til den gode venen, selv om han er noe langt av lei.

De 5 nordiske landene som på mange måter står hverandre nærmere enn de fleste andre grupperinger av land i verden, har funnet ulike løsninger på sine internasjonale problemer. Det gjelder både problemer knyttet til sikkerhet og forsvarspolitik og til handelspolitikk og økonomisk samarbeid. Slike ulikheter skyldes historiske og geografiske særtrekk, og ulike oppfatninger av hva som tjener ens egne nasjonale interesser best.

Av de 5 nordiske landene er det bare Island og Norge som har valgt samme løsninger i de viktigste internasjonale spørsmål.

I tillegg til vårt medlemskap i og støtte til De forente nasjoner, har vi funnet at den beste garanti for nasjonal trygghet og uavhengighet ligger i tilknytningen til det

Nord-Atlantiske forsvarssamarbeid. Når det gjelder de økonomiske spørsmål har begge land valgt å stå utenfor medlemskapet i Det Europeiske Fellesskap, og løse spørsmålene i forhold til fellesskapet gjennom en avtaleform. Vi har begge valgt et fullt medlemskap i OECD for å styrke det økonomiske samarbeid og de andre samarbeidsformer som drives i denne organisasjonen.

Våre to land har en viktig plassering i den vestlige verdens forsvarsstrategi i nord-området. Vi erkjenner i Norge den store verdi som ligger i at Island fyller en viktig funksjon i det defensive system av

varsling, observasjon og forsvar i denne delen av verden. Dette bidrar også til å skape den trygghet som Norge trenger i en komplisert verden.

Dyrelivet i nord har alltid vært sårbart mot menneskelige angrep. Allerede lenge før menneskene tok moderne teknisk utstyr i bruk har de greid å utrydde det meste av de store forekomster av hval i arktiske farvann. Lenge trodde man, i den grad man ikke bekymret seg om slike tanker, at fisken i havet var en Sareptas krukke som aldri gikk tom.

Men menneskets talent er nesten uten grenser når det gjelder effektive økonomiske produksjonsmetoder. I dag er vi smertelig klar over at store deler av naturgrunnlaget for fiskeriene i nordlige farvann er i fare som et resultat av økt fiske fra mange land.

Dette har skapt bekymring, og har reist kravet om bedre

beskyttelse i de land hvor man er avhengige av fisket. I Norge er dette blant de viktigste oppgaver som Regjeringen for tiden har til behandling. Men vi kan lett se at disse spørsmålene for Island er mange ganger viktigere enn for vårt land. Her er det ikke bare snakk om næringsgrunnlaget for befolkningen i visse deler av landet. Her er det i realiteten næringsgrunnlaget for hele den nasjonale økonomien.

Jeg ser med tilfredshet at den internasjonale summen av mange nasjonale, økonomiske, politiske og rettslige syn, som vi kaller folkeretten, på få år har utviklet seg sterkt i retning av å gi kyststatene større myndighet utenfor deres kyster. Med denne økte myndighet følger både en mulighet til å beskytte det nasjonale næringsgrunnlag, men samtidig et økt ansvar for å bevare ressursene i havet for framtidige generasjoner.

Selv om synet på framdriftstakten og de fiskeripolitiske virkemidlene har vært noe forskjellige i Island og Norge, er der ingen meningsforskjell i synet på de 200-mils økonomiske soner som et nødvendig grunnlag både for å verne havets verdier og for å gi framtidig næringsgrunnlag for de nasjonale fiskerier.

Men vi har samtidig i våre to land sett behovet for å prøve å skape et mer differensiert næringsliv. Vi har stor forståelse for at moderne industri i Island kan være et verdifullt og nødvendig supplement til den sterke avhengighet av fiskeriene. Jeg er kjent med de drøftinger som for tiden pågår om flere større enkeltprosjekter hvor norske grupper er med. Jeg ser det også som et interessant forhold at den nye nordiske investeringsbanken ut fra sitt arbeidsområde kan være med å løse noen av disse oppgavene.

Disse enkeltsakene håndteres i Norge av noen av våre

største industribedrifter. Jeg vil gjerne uttrykke mitt håp om at man finner fram til gode løsninger som både den islandske og norske partner vil ha glede av.

I det siste året er Norge for første gang blitt netto eksportør av olje. I årene som kommer vil våre overskudd bli stadig større. Staten vil gjennom det statlige selskapet Statoil få direkte kontroll over en økende andel av oljeproduksjonen. Vi vil gjerne eksportere denne oljen på en slik måte at det/^{også} kan styrke samarbeidet med de land som står oss nær. Vi er også innstilt på å drøfte disse spørsmål med Island.

Med disse ord vil jeg utbringe en skål for Islands Statsminister og fru Finnsdóttir, og for en videre styrking av det nære og varme forhold mellom våre to folk.